

ODPOWIEDZI
na pytania w wywiadzie eksperckim Pana Jakuba Jagłowskiego

1) Wojskowe Służby Informacyjne zostały zlikwidowane 30 września 2006 roku i utworzono dwie służby - Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Służbę Kontrwywiadu Wojskowego. Jak ocenia Pani/Pan tą decyzję? Czy posiadanie jednej służby zamiast dwóch nie było by lepszym rozwiązaniem?

Decyzja o rozdzieleniu Wojskowych Służb Informacyjnych na dwie oddzielne służby – wywiadu i kontrwywiadu – była słuszną, ale fatalnie, tzn. nieprofesjonalnie i ze szkodą dla bezpieczeństwa państwa zrealizowana. Zwłaszcza ujawnienie agentury tych służb świadczy o ideologicznym, a nie państwowym podejściu do bezpieczeństwa. Ponadto – ulokowanie tych służb poza siłami zbrojnymi w czasie pokoju jest złym rozwiązaniem, upodabnia służby wojskowe do cywilnych, zamiast eksponować ich zawodową specyfikę.

2) Publikacje Wojciecha Sumlińskiego wzbudzają spora polemikę. Jest on znany z kontrowersyjnych wypowiedzi dotyczących WSI a jego głośny proces odbił się szerokim echem w mediach. Jak można ocenić jego opinie na temat służb?

Nie znam publikacji Pana W. Sumlińskiego, a z fragmentów pojawiających się w mediach można przypuszczać, że to nie są prace merytoryczne, fachowe, analityczne, a raczej literatura z pogranicza faktów i fikcji, obliczona bardziej na komercję, niż na wkład w merytoryczną, a zwłaszcza naukową debatę.

3) Jak ocenia Pan/Pani samą likwidację WSI? W tej sprawie spotykamy się z odmiennymi opiniami. Zwolennicy twierdzą, że było to konieczne, gdyż były to skorumpowane służby zaś przeciwnicy że proces likwidacji to wstyd i hańba oraz, że została ona przeprowadzona w nieprawidłowy sposób, osłabiając system bezpieczeństwa państwa, a negatywne skutki tych działań są widoczne do dzisiaj.

Jak pkt. 1.

4) W listopadzie 2015 roku odwołani zostali szefowie SKW gen. bryg. Piotr Pytel oraz SWW gen. bryg. Radosław Kujawa. Były koordynator ds. służb specjalnych Marek Biernacki mocno skrytykował tę decyzję. Jakie jest Pana/Pani stanowisko w przedmiotowej sprawie? Częste rotacje na tak ważnych stanowiskach nie mają negatywnego wpływu na system bezpieczeństwa państwa?

Decyzje te oceniam negatywnie, ponieważ w praktyce upolityczniają, a precyzyjniej – upartyjniają wojskowe służby specjalne. One powinny być – jak całe siły zbrojne zgodnie z Konstytucją – apolityczne i podlegać normalnej cywilnej i demokratycznej kontroli. Wprowadzanie pierwiastka politycznego do ich wnętrza, a taki charakter ma politycznie

motywowana zmiana na stanowiskach szefów tych służb, jest negowaniem ich wojskowego charakteru i w istocie łamaniem Konstytucji.

5) Co Pan/ Pani myśli o nowelizacji ustawy o Policji i służbach specjalnych z lutego 2016 roku? Według nowych przepisów służby będą miały dostęp do danych telekomunikacyjnych, poczty elektronicznej, naszego położenia czy billingów telefonicznych. Czy nie jest to zbyt ingerencja w konstytucyjne wolności obywatelskie?

Tego typu rozwiązania w erze społeczeństwa rewolucji informacyjnej są konieczne z punktu widzenia bezpieczeństwa. Ale musi być zapewniona skuteczna kontrola nad ich realizacją. To jest obszar do dalszego udoskonalenia.

6) Jaka jest według Pana/ Pani ocena organizacji i podległości polskich służb specjalnych? Czy fakt, że wojskowe służby specjalne podlegają pod MON a cywilne pod Prezesa Rady Ministrów nie powoduje zmniejszenia efektywności ich działania na korzyść systemu bezpieczeństwa państwa?

Mamy za dużo służb specjalnych. Wskazana byłaby ich integracja: w sektorze cywilnym – wywiad i bezpieczeństwo wewnętrzne (w tym kontrwywiad). Służby wojskowe powinny pozostać wyodrębnione i do tego włączone już w czasie pokoju w skład sił zbrojnych. Słabo jest zorganizowana cywilna i demokratyczna kontrola nad tymi służbami na poziomie rządowym (rola premiera) i parlamentarnym (rola opozycji). Rada Ministrów powinna mieć Rządowy Komitet Bezpieczeństwa Narodowego (do spraw szeroko rozumianego bezpieczeństwa narodowego: cywilnego i wojskowego, zewnętrznego i wewnętrznego) pod kierunkiem premiera, w którego kompetencjach powinien być także specjalnie zorganizowany nadzór nad służbami specjalnymi.

7) Czy uważa Pan/Pani, że należałoby uregulować prawnie sprawę dotyczącą czynności operacyjno-rozpoznawczych? Do tej pory powstał tylko projekt takiej ustawy w 2008 roku a przecież jest to jedno z głównych narzędzi działań służb.

Tak, warto to uregulować.

8) W wyniku badań społecznych, których wyniki przedstawiono w Białej Księdze z 2013r a dotyczących instytucji mających wpływ na bezpieczeństwo państwa wykazano, iż służby specjalne jako instytucja, znajdują się dopiero na 8 miejscu za np. światowymi organizacjami finansowymi i gospodarczymi. Czy w Pana/Pani ocenie nie jest to zbyt niska lokata? Czy taką pozycję należy traktować jako wyzwanie dla służb specjalnych do bardziej efektywnego działania na rzecz bezpieczeństwa państwa i obywateli?

Lepiej niech służby specjalne działają w cieniu, niż nadmiernie publicznie dla zyskania „popularności” w opinii publicznej

9) W myśl ustawy z 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych, ABW otrzymała nowe obowiązki. Czy Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest do tego przygotowana?

To jest złe rozwiązanie. Żadna służba nie powinna realizować zadań kierowania państwowego działaniami innych struktur państwa, w tym przypadku biorących udział w zwalczaniu terroryzmu. Do koordynacji działań różnych podmiotów, w tym także różnych służb, powinna powstać ponadresortowa, ponadagencyjna, transektorowa, struktura rządowa. W Białej Księdze BN mówimy o Rządowym Centrum Bezpieczeństwa Narodowego, powstałym przez poważne rozszerzenie kompetencji i struktury obecnego RCB.

10) Czy można zgodzić się z opinią, że kompetencje i uprawnienia służb specjalnych w pewnym stopniu się pokrywają? Jaka jest Pana/Pani opinia w tej sprawie? Czy pokrywające się zadania owocują zwiększoną skutecznością działań czy też wprowadzają jedynie zamieszanie, które może szkodzić?

Tak i dlatego należy usunąć dublowanie się kompetencji przez integrację strukturalną, o której mówię w pkt. 6.

11) Czy w Pani/Pana opinii znaczenie służb specjalnych w systemie bezpieczeństwa państwa będzie w przyszłości wzrastać?

Tak, będzie wzrastać, w miarę narastania hybrydowości środowiska bezpieczeństwa.

Stanisław Koziej